

Pilegrimsfellesskapet St. Olav, Nidaros

Høringsuttalelse til Kultur- og kirkedepartementet

Foto: Vigdis Vormdal

På livets vei
Pilegrimsmotivet – et nasjonalt utviklingsprosjekt

INNHALDSFORTEGNELSE

1.	HVEM ER VI, PILEGRIMSFELLESSKAPET ST OLAV NIDAROS	3
	Vårt fokus i høringsuttalelsen	3
2.	PÅ LIVETS VEI - GENERELLE BETRAKTNINGER TIL RAPPORTEN.....	3
	Rapportens CREDO - et absolutt utgangspunkt for strategivalg og prioriteringer	4
3.	RAPPORTENS ANBEFALINGER OG TILTAKSFORSLAG	4
	Tiltak 1. Medlemsorganisasjon, Pilegrimsfellesskapet St Olav opprettes	4
	Tiltak 2. Infrastruktur	5
	Generelle kommentarer	5
	Tiltak 2a. Tilskuddsordninger	6
	Tiltak 2b. Etablering av 10 herberger.....	6
	Tiltak 2c. Kommunal drift av leden	6
	Tiltak 2d-h. Merking av ledene	7
	Tiltak 2 i. Avtaler med grunneierne	7
	Tiltak 2j. Nye leder.....	7
	Tiltak 2k. Pilegrimsbåter	7
	Tiltak 3. Pilegrimsprester	7
	Generelle kommentarer	7
	Tiltak 3a. Pilegrimsprest ved Trondheim Nasjonale pilegrimssenter	8
	Tiltak 3b- 3i. Regionale pilegrimsprester.....	8
	Tiltak 4. Nasjonalt pilegrimssenter	8
	Tiltak 5a – 5h. Regionale pilegrimssentre.....	9
	Tiltak 6. Godkjenning/autorisasjon	9
	Tiltak 7. Åpne kirker	10
	Tiltak 8a. Nasjonalt pilegrimsutvalg	10
	Tiltak 8b. Kommunale pilegrimsutvalg	10
	Tiltak 9. Kultur og forskning.....	10
	Tiltak 10. Internasjonalt arbeid	10
	Tiltak 11. Informasjon og markedsføring	11
	Tiltak 12. Tilskuddsordninger	11
	Tiltak 13. Pilegrimsvandringer, særskilte opplegg.....	12
	Tiltak 14. Nidaros Pilegrimsgård	12
	Tiltak 15. Pilotprosjekt pilegrimsleden	13
	Tiltak 16. Samarbeid med reiselivet.....	13
	Tiltak 17. Liturgisk senter	13
4.	ØKONOMI OG FRAMDRIFT	13

1. HVEM ER VI, PILEGRIMSFELLESSKAPET ST. OLAV, NIDAROS

Pilegrimsfelleskapet St. Olav, Nidaros er en ideell forening med hovedfokus på frivillighetsarbeidet og utviklingen av pilegrimsaktiviteten i Norge. Siden stiftelsen 28.januar 2006 har vi vært et frittstående lokallag av Pilegrimsfelleskapet St. Jakob. Det vil si at medlemmer av Pilegrimsfelleskapet St. Jakob bosatt i Nidaros bispedømme, er medlemmer i lokallaget Pilegrimsfelleskapet St. Olav, Nidaros. Vi har mottatt forespørsler fra flere som ikke er bosatt i Nidaros med ønske om å melde seg inn, men nåværende organisasjonsform gir ikke rom for det. Av flere årsaker legger det nåværende styret fram forslag om løsrivelse fra Pilegrimsfelleskapet St. Jakob, og at foreningen blir en selvstendig forening som er åpen for alle som ønsker å melde seg inn. Forslaget til vedtektsendringer blir behandlet på årsmøtet i april 2009.

Foreningen har hele tiden vært tilknyttet Domkirken, og pilegrimspresten i Nidaros har møtt på alle våre møter og arrangement. Pilegrimsfelleskapet har nå sitt hovedmøtested ved Nidaros Pilegrimsgård i Trondheim. Foreningen står samlet rundt Olavsarven og Nidarosdomen som de viktige beveggrunnene for pilegrimsvandringen i Norge. Nidaros har siden Olav den Helliges tid, etableringen av erkebispesetet i 1153, og gjennom hele middelalderen, vært det sterkeste pilegrimsmålet i Norden. Pilegrimsfelleskapet St Olav Nidaros vil med utgangspunkt i Olavsarven bidra i et målrettet nasjonalt og internasjonalt utviklingssamarbeid om den felles pilegrimssaken. Vi ønsker å delta i en aktiv prosess for å revitalisere, beskrive og analysere Olavsarven slik at dens identitet, særtrekk og forutsetninger kan utvikles som en gjenkjennbar profil for pilegrimskulturen i Norge.

Vårt fokus i høringsuttalelsen

I vår høringsuttalelse tar vi utgangspunkt i at pilegrimsbevegelsen er en grasrotbevegelse. Infrastruktur, vandringsaktiviteter, åpne kirker, gode overnattingsmuligheter, møter mellom medmennesker, opplevelser, kulturformidling, nye tiltak og satsinger må komme nedenfra.

Vi ønsker en levende pilegrimskultur, der de mange og ulike grasrot-aktørene får ressurser og gode vekstvilkår for å kunne tilby og legge til rette for attraktive og varierte pilegrimstilbud.

I vår høringsuttalelse, konsentrerer vi oss om de problemstillingene med størst betydning i foreningens framtidige pilegrimsarbeid. Vi har spesielt konsentrert høringsarbeidet rundt kapittel 23, Anbefalinger.

2. PÅ LIVETS VEI - GENERELLE BETRAKTNINGER TIL RAPPORTEN

Pilegrimsfelleskapet St. Olav, Nidaros er svært fornøyd med det ambisjonsnivået det legges opp til gjennom denne rapporten. Vi konstaterer at pilegrimsvandringen i Norge er inne i en positiv trend, får mye fokus og de reelle vandringsstallene er økende. Vi har ikke grunnlag for å uttale oss om visjonen om 1 millioner pilegrimer i 2012. Derimot ser vi at det begynner å haste med å styrke og bygge opp om en god infrastruktur langs de sentrale vandringsledene gjennom de norske bygdene, og spesielt i regionen omkring Nidarosdomen og Olav den Hellige.

Pilegrimsfelleskapet St Olav Nidaros støtter fullt ut opp om Trondheim/Nidaros som et sterkt nasjonalt pilegrimssenter. Kirke-, middelalder- og pilegrimshistorien står veldig sterkt i denne

regionen. Her er internasjonalt kjente kulturminner, kunnskaps- og forskningsmiljøer, og levende tradisjonsmiljøer. Eksempler: Nidarosdomen, Erkebispegården, Olavskilden, Munkholmen, Mariaklosteret på Tautra, Steinvikholmen, Stiklestad,..... . Kjente personligheter er: Olav den Hellige, Ladejarlene, Erkebiskop Eystein, Høvdingen Einar Tambarskjelve,..... Aktuelle kulturtradisjoner er Olavsfestdagene i Trondheim, Olsokdagene på Stiklestad, Kristinfestivalen i Skaun kommune, Olav Engelbretsson på Steinvikholmen... Sterke kunnskapsmiljøer er: NTNU, Norsk Kulturråd, Riksantikvaren, Nidaros domkirke, Nidaros Domkirkes restaureringsarbeider, Stiklestad nasjonale kultursenter, Sverresborg Museum ...

Rapportens CREDO - et absolutt utgangspunkt for strategivalg og prioriteringer

Det er svært viktig at pilegrimsarbeidet er forankret regionalt og lokalt, med utgangspunkt i de kristne grunnverdiene. Slik har det vært i alle tider, både nasjonalt og internasjonalt. Dette prinsippet anser vi som et viktig suksesskriterium for å lykkes i å nå den skisserte visjonen om volum i pilegrimsvandringen framover.

Vi støtter fullt ut innholdet i rapportens credo, dvs. at den norske pilegrimsmodellen må bygges nedenfra, fra grasrota.

3. RAPPORTENS ANBEFALINGER OG TILTAKSFORSLAG

Tiltak 1. Medlemsorganisasjon, Pilegrimsfelleskapet St Olav opprettes

Dette tiltaket støttes fullt ut. Foreningen har hittil vært et frittstående lokallag under Pilegrimsfelleskapet St. Jakob. For å kunne utvikle Pilegrimsfelleskapet St. Olav fritt, i samarbeid med miljøet rundt Nidarosdomen, anser vi det som nødvendig at foreningen blir selvstendig. Ved en løsrivelse blir det også lettere å bygge opp en identitet omkring Norges helgen, Olav den Hellige. Foreningen kan dermed lettere utvikle en overordnet identitet, basert på Olavsarven. Foreningen skal være samlende, ha både et nasjonalt og internasjonalt fokus og være åpen for alle med interesse for pilegrimsarbeidet.

Vi mener det er en styrke for pilegrimsbevegelsen i Norge, at det samtidig stimuleres til etablering av flere lokale og regionale foreninger. Foreningene kan utvikle sin identitet med utgangspunkt i lokal historie og kultur. Til sammenligning finnes det ca 40 ulike foreninger i Spania.

Den nasjonale foreningen må blant annet ha et spesielt fokus på behov, forutsetninger og muligheter innen frivillighetsarbeid, infrastruktur og pilegrimsvandring. Den må dessuten være en ressurs og brobygger mellom grasrotbevegelsen og øvrig pilegrimsaktiviteter.

Pilegrimsfelleskapet St. Olav, Nidaros vil som i dag ytterligere styrke sitt samarbeid og nærhet til Nidaros Pilegrimsgård, Pilegrimspresten i Nidaros og Pilotprosjekt pilegrimsleden. Det er allerede etablert samarbeidsstrukturer mellom pilegrimsforeningen og de historiske, kulturelle og kirkelige miljøene relatert til Olav den Hellige, Nidarosdomen og pilegrimsbevegelsen.

Foreningen må tilføres økonomiske ressurser for å kunne utvikle sin rolle og drive et aktivt pilegrimsarbeid. I tillegg til en liten medlemsandel, er det viktig at det ytes tilskudd til drift og utvikling av foreningen. Vi er avhengig av å få på plass en betalt sekretariatsfunksjon.

Pilegrimsfellesskapet St. Olav skal utvikles som en demokratisk medlemsorganisasjon, styrt av medlemmene selv, gjennom et styre. Medlemmene og styret vil blant annet arbeide for å stimulere til frivillig innsats. Foreningen vil trenge tid for å kunne tilpasse eksisterende vedtekter, arbeidsoppgaver og arbeidsform.

Tiltak 2. Infrastruktur

Generelle kommentarer

Som nevnt tidligere, er det viktig å utvikle pilegrimsaktiviteten nedenfra. Det er flere tusen kilometre med pilegrimsleder, fordelt over ulike kommuner, lokalsamfunn og grunneiendommer. For i det hele tatt å stimulere til pilegrimsvandring er det aller, aller viktigste godt merkede leder og overnattingsmuligheter.

Pilegrimssatsingen bør bli et bygdepolitisk løft, ved at satsingen kan være et positivt bidrag i utvikling av levende bygder, styrking av arbeidsplasser og ikke minst kunne utvikle en levende og opplevelsesrik pilegrimsled. Møtet mellom menneskene og personlig kontakt gir pilegrimsvandringen en merverdi. God infrastrukturbygging er god distriktpolitikk.

Opplevelsesrike vandring er avhengig av at ledene går gjennom befolkede områder, der det allerede er f.eks. butikker, overnatting, medmenneskelig kontakt, åpne kirker, en kaffekopp å få kjøpt....

Det er viktig at eksisterende og nye aktører som ønsker å tilby informasjon, omvisning, guiding, samtaler, mat, seng med mer gis økonomisk stimulans til å utvikle og drifte slike tilbud for pilegrimene. Det allerede eksisterende driftsapparatet som finnes må styrkes, f.eks. lokale prestekontor, bemanningen av lokale kirker, menighetsarbeidere, lokalt kultur- og foreningsmiljø, lokale kjentmenn, private overnattingssteder i leden, frivillighetsapparatet

Og myten om at "alt" skal være gratis må avlives. Alle må ha noe å leve av. Offentlige midler i tillegg til pilegrimenes egen betaling må til sammen dekke de aktuelle kostnadene for at de aktuelle tjenestene langs leden blir livskraftige.

Danske pilegrimer utenfor Kleivan pilegrimsherberge i Buvika

Foto: Liv Aastad

Pilegrimer fra Washington ved Skaun kirke

Foto: Liv Aastad

Tiltak 2a. Tilskuddsordninger

Etablering av tilskuddsordninger vil være et svært positivt tiltak for å kunne styrke de ulike delene innenfor infrastrukturen. Pilegrimsfellesskapet St. Olav, Nidaros stiller seg positiv til å delta i en utviklingsprosess for å etablere fondet, blant annet vedtekter, styringsstruktur, tildelingskriterier mv.

Tiltak 2b. Etablering av 10 herberger

Hvis det skal bygges opp nye herberger, er det viktig å huske at disse skal driftes. I Norge er pilegrimssesongen kort, men døgnet har likevel 24 timer i denne perioden. Herbergene skal betjenes, renhold skal utføres, mat lages, dører låses, brannvakt må på plass, senger skal holdes i orden, rommene skal varmes opp osv osv. Det er dessuten viktig å tenke gjennom driftsform og bruksområder av herbergene resten av året.

Hvis det offentlige vil gå inn med midler til bygging, er det samtidig nødvendig å foreta en grundig konsekvensvurdering av selve driften i etterkant. Skal det offentlige drifte disse? Skal det etableres egne stillinger? Og etter hvilken kvalitets-, service - og hygienestandard skal disse herbergene drives?

Det foreslås etablering av 10 nasjonale herberger. Hvis alle disse f.eks blir plassert på strekningen Oslo – Trondheim, vil det si at pilegrimene finner et herberge ca hver 3.dag.

Norges pilegrimsleder vil etter hvert utgjøre flere tusen kilometre, og gå i flere retninger. Vi oppfatter dette forslaget som et supplement til bygging og styrking av private herberger og overnattingstilbud langs leden.

Det må tas høyde for at herbergene bemannes på en slik måte at pilegrimene kan komme til overnattingssteder som holder en ordentlig og god hygienisk standard. De som skal drive må ha et døgnkontinuerlig ansvar, prioritere personlig kontakt og sikre god nok kvalitet på tilbudet.

Der det er mulig og gjennomførbart, kan det tas høyde for drifting av frivillige. Hvis statlige herberger skal etableres, er dette noe det må arbeides videre med, gjerne etter en lignende modell som i Spania. Offentlige pilegrimsherberger kan være et positivt supplement til private etablerere som ønsker dette som en tilleggsnæring.

Vi ser det også som naturlig at det godt utbygde hyttenettverket i Den norske Turistforeningens regi blir vurdert som en del av infrastrukturen der det kan være aktuelt.

Tiltak 2c. Kommunal drift av ledene

Vi mener at dette arbeidet må sikres. Hvis kommunen kan finne en god driftsmodell her, støtter vi fullt ut dette. Det er naturlig at kommunen samarbeider med aktuelle pilegrimsinstitusjoner og - aktører i dette arbeidet.

Det må sikres øremerkede midler.

Tiltak 2d-h. Merking av ledene

Godt merkede leder er helt avgjørende for pilegrimsvandring. Her gjenstår fortsatt et stort arbeid. Pilotprosjekt Pilegrimsleden har kommet langt i utvikling av kriterier for merking og informasjon. Disse premissene skal legges til grunn for framtidig merking. Vi avventer pilotprosjektets konklusjoner i dette arbeidet.

Det må utarbeides en arbeidsdeling mellom de ulike aktørene som blir involvert. Økonomiske midler må øremerkes.

Tiltak 2 i. Avtaler med grunneierne

Pilegrimsledene går gjennom privat, kommunal og statlig grunn. Grunneierne må trekkes aktivt inn i arbeidet for å få på plass langsiktige avtaler, og det må evt gis kompensasjoner.

Funksjonelle traseer og gode veivalg er avhengig av et tett samarbeid med grunneierne. Vi forutsetter at de berørte grunneierorganisasjonene er trukket inn som høringsinstanser.

Tiltak 2j. Nye leder.

Vi mener dette arbeidet må utvikles suksessivt. Først må de godkjente ledene kvalitetssikres med hensyn til infrastruktur og merking. Alle bitene i infrastrukturen må på plass for å tilfredsstille pilegrimens behov. Det kreves fortsatt en del ressurser for å kunne bygge ut tilfredsstillende tjenestetilbud på de eksisterende ledene.

Nye leder kan gjerne utvikles, men igangsetting og videreutvikling av traseene må bygge på en grundig gjennomgang, i samarbeid med de berørte kommunene og de etablerte pilegrimsmiljøene lokalt.

Vi mener det foreslåtte tiltaket er svært aktuelt, men gjennomføringstakten av alle de konkret nevnte ledene, er for ambisiøs. Det viktigste prinsippet er at pilegrimsledene skal ha en god kvalitet og gi et fullstendig, helhetlig tilbud når de først markedsføres som aktuelle vandringsleder. Infrastrukturen må være kvalitetssikret. I tillegg til god merking av selve leden, trengs det gode stoppesteder for mat- seng- mv ca hver 20 km.

Tiltak 2k. Pilegrimsbåter

Ingen kommentarer.

Tiltak 3. Pilegrimsprester

Generelle kommentarer

Vi tar utgangspunkt i at pilegrimer kan ønske samtaler og kontakt med prest og besøk i lokale kirker. Infrastrukturen på dette området er jevnt over god i alle kommuner og lokalsamfunn. Det skorter derimot på tilstrekkelig med ressurser. De lokale prestekontorene og menighetene mangler i dag ressurser til å følge opp pilegrimene slik det kan være ønskelig.

Etablering av egne pilegrimsprester vil være en fordel ved at de da har sitt spesielle fokus og forpliktelses. Pilegrimsarbeid bør ses som del av menighetenes naturlige arbeid, og nye stillingsandeler som pilegrimsprest kan med fordel lokaliseres til allerede eksisterende prestekontorer. Pilegrimsprestene vil dermed kunne samordnes og integreres inn i det øvrige menighetsarbeidet. I perioder når pilegrimsarbeidet ikke er så krevende, vil disse stillingene kunne fylles med meningsfulle arbeidsoppgaver i lokalsamfunnene.

Vi vil foreslå at menigheter i strategiske kommuner langs ledene, kan styrkes med 10-20 % økt ressurs innenfor pilegrimsarbeidet. Stillingsstørrelsen må tilpasses de enkelte kommunenes behov.

Tiltak 3a. Pilegrimsprest ved Trondheim Nasjonale pilegrimssenter

Det er nødvendig at Trondheim og Nidaros blir styrket med hensyn til pilegrimsprester. Her vil pilegrimsprestene ha et stort og bredt ansvar for å drive pilegrimsarbeidet. Disse vil ha et nasjonalt, regionalt og internasjonalt ansvar. Det er nødvendig at den nasjonale pilegrimspresten har et økumenisk perspektiv i arbeidet sitt.

Det er behov for minimum 2 fulle stillinger som pilegrimsprest, fordelt på nasjonalt og regionalt arbeid.

Tiltak 3b- 3i. Regionale pilegrimsprester

Etablering av regionale pilegrimsprester, er direkte knyttet opp mot forslaget om etablering av regionale pilegrimssentre.

Vi er usikre på om en slik etablering av nye lokaliteter vil være hensiktsmessig. Vi mener det er viktigere at det tas utgangspunkt i allerede etablerte miljøer i lokalsamfunnene, der helårs drift og sysselsetting har sin naturlige syklus.

Vi mener det er nødvendig at lokale prestekontorer blir styrket, og selvfølgelig gjerne med deler av ressursen forpliktet opp mot pilegrimsarbeidet. I deler av året vil det være helt naturlig at ledig tid i stillingene inngår i det lokale menighetsarbeidet.

Som sagt tidligere, bør de regionale pilegrimsprestene være administrativt tilknyttet det Nasjonale pilegrimssenteret ved Nidarosdomen i Trondheim, og samtidig være organisatorisk tilknyttet noen strategisk valgte prestekontorer langs leden..

Tiltak 4. Nasjonalt pilegrimssenter

Vi støtter sterkt forslaget om et Nasjonalt pilegrimssenter i Trondheim, underlagt KKD. Dette er en svært viktig beslutning. Tiltaket underbygger det som allerede er gjort. Etableringen av Nidaros Pilegrimsgård i 2008, oppfattes som første fase i utviklingen av det nasjonale pilegrimssenteret i Trondheim.

De foreslåtte tiltakene i rapporten, vil være naturlig å legge til dette senteret. Oppgavelista er ikke utfyllende, men vil kunne suppleres og utfylles etter hvert. Allerede pågår det en stor grad av nasjonalt arbeid med utgangspunkt i Trondheim. Her er allerede godt etablerte institusjoner og aktører.

Nidaros Pilegrimsgård ble etablert i 2008, og ny daglig leder ble tilsatt fra 1.mars 2009. Arbeidet med utvikling og drift av Pilegrimsgården er allerede i full gang. Stedet ble tatt i bruk som overnattingssted og pilegrimsmottak i 2008. Mye av det frivillige pilegrimsarbeidet i Trondheim har sitt utgangspunkt her. Arbeidet med oppussing av bygningsmassen skal være fullført i løpet av våren 2010. Forslaget om utvidelse til også å omfatte ”Magasinet”, er en fordel som bedrer kapasiteten og mulighetene til utvikling.

Tiltak 5a – 5h. Regionale pilegrimssentre

Vi er usikre på om en slik ny infrastrukturbygging er en funksjonell modell for å ivareta pilegrimenes behov. Vi tror at et viktig suksesskriterium i så fall må være at de valgte lokalitetene blant annet har et kulturelt og historisk potensiale som naturlig kan utvikles til helårs pilegrimsaktivitet. Vi har lokalsamfunn og kommuner som gjennom mange år har klart å utvikle et aktivt engasjement og gode samarbeidsnettverk. Hvis det velges å prioritere bygging av regionale sentre, utover det nasjonale senteret, bør dette være i tråd med prinsippet i rapportens credo, nemlig at satsingen og pilegrimsaktiviteten skal skje nedenfra og opp. Vi må passe oss for at det bygges kunstige, byråkratiske institusjoner som lever sitt eget liv. Et regionalt senter skal tross alt fylles med et innhold som skal tilfredsstillende pilegrimens kort- og langsiktige behov. Og de som skal betjene virksomheten skal ha fornuftige og målrettede oppgaver og ansvar, hele året.....

Siden revitaliseringa av pilegrimsledene i 1996-97, har det etter hvert kommet til en del aktører som virkelig brenner for pilegrimssaken. Og i enkelte kommuner er det allerede et stort offentlig engasjement. For eksempel har Skaun kommune i Sør-Trøndelag kjøpt opp den historiske gården, Husbyrena, like ved middelalderkirka i Skaun, ved det historiske stedet Husaby. Gården er tenkt som et pilegrims- og kulturnæringsssenter. Kommunestyret har satt ned en arbeidsgruppe som arbeider med de framtidige planene for gården. I tillegg er det et stort engasjement og bredt samarbeid mellom det offentlige og private aktører, for å få på plass en god infrastruktur for pilegrimene. Grasrotbevegelsen er stor i Skaun. Lignende beskrivelser kan også skrives om andre kommuner langs leden.

Vi støtter behovet for en god tjenesteyting, og gjerne strategisk plassering av ”Fyrtårn” i lokale miljøer. Det kritiske punktet vil derimot være å fylle slike sentra med meningsfullt helårs innhold, oppgaver og drift. Vandringsseongen med direkte pilegrimsrelaterte oppgaver er relativt kort, og planleggingsarbeidet kan skje fra hvilket som helst lokaliseringssted.

Vi ønsker at den norske satsingen på bygdeutvikling skal ivaretas. I pilegrimssammenheng mener vi at den beste modellen blir å utvikle og styrke infrastrukturen etter en sterkt desentralisert modell. Det bør tas utgangspunkt i historiske steder, langs ledene, der engasjementet fra grasrota, private og det offentlige allerede har vist til resultater.

Tiltak 6. Godkjenning/autorisasjon

De ulike pilegrimsmerker, symboler, pilegrimspass, Olavs brev, Pilegrimsmanifest mv som nevnes må godkjennes av et nasjonalt organ. Dette vil også gjelde nyutvikling og revisjonsarbeid. Pilegrimsprestene vil naturligvis ha en sentral rolle i dette arbeidet.

Tiltak 7. Åpne kirker

Stillhet og refleksjon, bønn og kirkelige handlinger er en naturlig del av mange pilegrimers vandring. Da er åpne kirker et godt sted for slik virksomhet. Langs ledene passerer mange kirker. Det er en selvfølge at pilegrimene får tilgang til de lokale kirkene.

I dag er de lokale kirkene lite tilgjengelige for åndelig aktivitet for pilegrimer. Ofte møter de stengte dører. Selv om vandringssesongen er kort, er det en utfordring å bemanne kirkene tilstrekkelig. Lokale menigheter og prestekontor bør få styrket ressurs for å kunne gjøre de lokale kirkene åpne for pilegrimer.

Tiltak 8a. Nasjonalt pilegrimsutvalg

Vi støtter fullt ut forslaget til etablering av et slikt nasjonalt utvalg med bred sammensetning. Vi ser det som naturlig at utvalget har sitt sete ved Nidaros Pilegrimsgård/Nasjonalt pilegrimssenter.

Vi anser det som en videreføring av det utvalget som tidligere har eksistert i Nidaros bispedømme. Utvalget er et viktig koordineringsorgan.

Tiltak 8b. Kommunale pilegrimsutvalg

Vi støtter forslaget. Slike utvalg finnes i aktive pilegrimskommuner i dag, men aktivitetsnivået varierer mellom kommunene. Det må settes av øremerkede midler, slik at arbeidet ikke blir saldert bort.

Tiltak 9. Kultur og forskning

Vi understreker betydningen av at det blir arrangert konferanser med aktuelle tema. Vi ser også meget klart et stort behov for et pilegrimsbibliotek tilknyttet det nasjonale senteret.

Vi støtter at det opprettes samarbeid med forskningsmiljø slik det beskrives i tiltaket.

Tiltak 10. Internasjonalt arbeid

Vi støtter de foreslåtte prioriteringene av internasjonalt arbeid.

Pilegrimsbevegelsen har alltid vært internasjonal. For pilegrimen finnes ingen landegrenser. Daglig leder ved Nidaros Pilegrimsgården og pilegrimspresten i Nidaros er begge kjent for sitt mangeårige økumeniske pilegrimsarbeid. Ved etablering av et nasjonalt pilegrimssenter i Trondheim, er det naturlig at dette arbeidet videreutvikles og styrkes.

Nasjonalt pilegrimssenter og pilegrimsutvalget bør i samarbeid med andre institusjoner med internasjonalt fokus, ha et overordnet ansvar for internasjonale tiltak som f.eks. konferanser, nettverk, EU-prosjekt mv.

Pilegrimsfelleskapet St. Olav, Nidaros ønsker å prioritere samarbeid med pilegrimsorganisasjoner i andre land.

Tiltak 11. Informasjon og markedsføring

Målet med pilegrimssatsingen i Norge må være at pilegrimen får gode opplevelser under vandringen. Den indre vandringen er pilegrimens eget ansvar og utfordring. Vi kan tilrettelegge de ytre rammene. For å gjøre pilegrimsledene interessante og opplevelsesrike, må det gjøres et lokalt arbeid. Kommuner med spesiell historie og verdier må utnytte dette, ved at f. eks. ledene legges forbi steder med spesielle verdier og historiske steder.

Det må satses på merking, infoskilt, infotavler, åpne kirker med mer. Dermed kan pilegrimen på eget initiativ selv velge hvor mye han/hun ønsker å få ut av vandringen. Motsatt ytterpunkt kan være langvandringen med mye program som lett kan medføre slitasje på pilegrimene.

Gode reiseguides, overnattingsoversikter og kartbeskrivelser med GPS-koordinater er elementære hjelpemidler for pilegrimsvandrerne. Slike hjelpemidler må være lett tilgjengelige på internett, ved pilegrimsknutepunkter, i kirker, ved overnattingssteder mv.

Men den viktigste markedsføringen og beste informasjonen oppnås i møte mellom mennesker. Norge er et øde vandringsland sammenlignet med sørover i Europa. Det er derfor viktig at det gjøres grundige vurderinger når trasévalg blir gjort. En må huske på pilegrimens behov for mat, overnatting og møter med folk. Vandring gjennom tettsteder, forbi den lokale butikken, gjennom boligfelt, etablerte overnattingssteder og spisesteder mv bidrar til tilfredse pilegrimer og gir gode opplevelser og minner.

Informasjonstavler langs ledene kan være av stor interesse. Pilegrimene vil gjerne ha så lett sekk som mulig, spesielt gjelder dette langvandrere som ikke går i gruppe. Dette er informasjonstavle i Os kommune, Østerdalsleden.

Foto: Vigdis Vormdal

Annet eksempel på informasjonstavle, like etter Rødde folkehøyskole, Trondheim kommune, Østerdalsleden

Foto: Bjørg Vartdal Hareide

Tiltak 12. Tilskuddsordninger

Vi ser det som prisverdig hvis det kan settes av midler slik at vi får et nasjonalt fokus som kan bidra til å løfte opp private og offentlige bidragsytere innen kirke, kunst og kultur.

Pilegrimsfellesskapet St. Olav, Nidaros bidrar gjerne i et utviklingsarbeid for å få på plass vedtekter og søknadskriterier.

Tiltak 13. Pilegrimsvandringer, særskilte opplegg

Viktig at det settes av ressurser til å utvikle pedagogiske og praktiske opplegg tilpasset skoleverket, seniorgrupper og andre.

Den kulturelle skolesekken og spaserstokken er gode verktøy for å kunne utvikle og tilby ulike produkter for unge og eldre. Det bør innføres egne program slik at pilegrimstiltak kan gjennomføres.

Tiltak 14. Nidaros Pilegrimsgård

Nidaros Pilegrimsgård er et fantastisk utgangspunkt for pilegrimssatsingen i Norge. Siden etableringen av Pilegrimsgården 8.mai 2008, har det skjedd et godt utviklings- og etableringsarbeid ved stedet.

Det er et aktivt pilegrimsmiljø i Trondheimsregionen, spesielt knyttet mot Pilegrimsfellesskapet St. Olav, Nidaros, pilegrimsmottaket ved Nidarosdomen, pilegrimspresten i Nidaros, Pilotprosjekt Pilegrimsleden, NTNU-miljøet, Nidarosdomen med Olav den Hellige og Erkebispegården mfl. På grunn av et stort engasjement av et stort antall mennesker, har dette ført til et godt og variert nettverk og samarbeid med basis i Nidaros Pilegrimsgård.

Etter tilsetting av daglig leder 1.mars 2009, er det satt ytterligere fart i utvikling av senteret. Her er et stort potensiale for nye samarbeidskonstellasjoner og utfyllende arbeidsoppgaver og faglige fokusområder.

Pilegrimsfest i Nidaros Pilegrimsgård under Olavsfestdagene 2008. Her er det en åpen dør.

Foto: Vigdis Vormdal

Tiltak 15. Pilotprosjekt Pilegrimsleden

Vi avventer konklusjonene i prosjektet. Vi forventer at prosjektet går inn i en permanent driftsfase når prosjektperioden utløper.

Tiltak 16. Samarbeid med reiselivet

Samarbeid mellom pilegrimsmiljøet og det tradisjonelle reiselivet er viktig. Det er mange aktører innenfor reiselivsmarkedet, med både nasjonale og regionale overbygninger. Det er nødvendig å etablere gode nettverk, felles møtesteder, iverksette felles tiltak, og etablere gode fellesfaglige fora. Pilegrimssatsingen vil utfylle den tradisjonelle reiselivssatsingen, og styrke markedsføringseffekten av Norge.

Innovasjon Norge anses som en sentral aktør for samordning av de offentlige virkemidlene.

Tiltak 17. Liturgisk senter

Vi anser det som naturlig at Liturgisk senter samlokaliseres med øvrig pilegrimsvirksomhet, og legges til Nasjonalt pilegrimssenter i Trondheim.

4. ØKONOMI OG FRAMDRIFT

Vi ser det som noe ambisiøst at det vil være 1 mill pilegrimsvandrere i Norge innen 2012. Men ingen ting ville glede oss mer enn å oppleve dette.

For å kunne ta imot framtidige vandrere, er det uansett nødvendig å få på plass en god infrastruktur. Vi har ikke behov for å bygge opp et byråkrati, men vurdere hvordan vi best mulig skal stimulere vekst og utvikling nedenfra og opp. Metoden må være i pilegrimens ånd; langsamt, men målbevisst. Dessuten må prosessen skje i tråd med rapportens Credo; nedenfra, fra grasrota.

Det må etableres gode strategier for utviklingen og beslutningene framover. I dette arbeidet vil gjerne Pilegrimsfellesskapet St. Olav, Nidaros delta.

Prioritet nr 1 bør være etablering og utvikling av Nasjonalt Pilegrimssenter i Trondheim. Her må det settes av tilstrekkelig med offentlige midler. Organisasjonsstruktur, innhold, stillinger og samarbeidsnettverk må skikkelig på plass. Nasjonalt senter vil bli en katalysator for pilegrimsarbeidet i Norge. Når senteret er på plass, vil det være lettere å vurdere den videre byggingen av videre organisasjonsbygging, prinsipielle beslutninger og valg innenfor pilegrimssatsingen i Norge. Nasjonalt Pilegrimssenter må være initiativtaker i å etablere gode samarbeidsnettverk og utvikle strategiske fora for dialog og drøftinger.

I tillegg til etablering av Nasjonalt Pilegrimssenter, må det settes av tilstrekkelig med økonomiske ressurser til etablering, utvikling og drift av pilegrimsledene. Her ser vi at Pilotprosjekt Pilegrimsleden gjør et godt arbeid i dag. Etter endt prosjektperiode håper vi at prosjektet konverteres til en permanent driftsfase.

Som nevnt tidligere, og det kan ikke understrekes nok: God infrastruktur langs ledene er det viktigste. Dette arbeidet MÅ prioriteres, og det må settes av nok midler. Det må være fullt fokus på pilgrimens behov når det arbeides med infrastrukturen. En må kanalisere ressursene inn i allerede etablerte miljøer, frivillighetsapparat, private etablerere, offentlige aktører, menigheter, prestekontorer mv. Økonomiske midler må stilles til rådighet til disse på strategiske steder langs hele leden. Vi har størst tro på et godt resultat hvis offentlige midler brukes til å styrke allerede påbegynte, aktive knutepunkter langs leden.

Vi vil advare mot å tro at pilgrimsrelaterte tilbud, tjenester og aktiviteter kan drives utelukkende på dugnad, frivillighet og til en lavpris som ingen kan leve av. Både offentlig ansatte og private skal ha et anstendig inntjeningsgrunnlag. Det viktigste er at de som er aktive innenfor satsingen har et personlig engasjement og en drivkraft som gjenspeiles i at pilgrimen settes i fokus, personlig service og god medmenneskelig kontakt.

I hvor stort omfang det trengs offentlige midler, har vi ikke grunnlag til å vurdere. Men at det er behov for en stor, offentlig satsing, er vi enige i. Det viktigste er at satsingen utvikles over tid, og at det avsettes midler i henhold til en strategi som vil føre til at vi i Norge lykkes med pilgrimsvandringen.

Pilegrimen på vei mot målet

Foto: Bjørg Vartdal Hareide